

SP ČR: Vodík může být klíčovým prvkem dekarbonizace

22.5.2023 - | Svaz průmyslu a dopravy ČR

Svaz průmyslu a dopravy ČR vnímá vodík jako jeden z možných prostředků dekarbonizace průmyslu a dopravy. Jeho využití vidí zejména v dopravě, jako surovinu v průmyslových procesech s vysokými emisemi nebo jako nosič energie umožňující její přepravu na dlouhé vzdálenosti. Aby ale bylo v budoucnu možné vodík takto využít, je potřeba upravit legislativní rámec využití vodíku a také přesně definovat jeho roli v energetickém mixu ČR. Svaz průmyslu o tom diskutoval s odborníky na pracovní snídani o budoucnosti vodíku v České republice. Vodík bude dle analýz Evropské komise v budoucnosti představovat významný nosič pro dekarbonizaci v dopravě, průmyslu nebo v energetice.

Pro podporu vodíku vytvořila Evropská komise v březnu 2023 dokonce Vodíkovou banku, která by měla shromáždit a nabídnout financování potřebné pro rozvoj vodíkové ekonomiky. V České republice se připravuje aktualizace Vodíkové strategie, na regionální úrovni význam vodíku stvrdili například podpisem memoranda o mezikrajské spolupráci hejtmani Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje. Vodík jako jeden z možných prostředků dekarbonizace průmyslu a dopravy vnímá i samotný Svaz průmyslu a dopravy ČR. „Možný potenciál jeho využití vidíme zejména jako nosič energie umožňující její přepravu na dlouhé vzdálenosti, jako nástroj zajištění vyrovnané energetické bilance v ČR, jako surovinu v průmyslových procesech s vysokými emisemi CO₂ a také v provozech, kde jde jen těžko snížit emise, jako jsou například výroba amoniaku, rafinérských produktů, cementu nebo oceli. Kromě využití jako paliva pro průmyslové procesy ve výrobní sféře by vodík mohl mít využití i v dopravě, zejména té dálkové,“ vysvětluje možné přínosy vodíku Bohuslav Čížek, ředitel Sekce hospodářské politiky Svazu průmyslu a dopravy ČR. „Česká republika bude nucena v procesu dekarbonizace postupně nahrazovat fosilní zdroje energie.

Plynná paliva, a především vodík, umožní nákladově efektivní přechod k bezemisní ekonomice a podpoří konkurenceschopnost českého průmyslu. Nezbytným předpokladem pro transformaci plynárenství a investice do vodíkových technologií na straně průmyslu je vytvoření odpovídajícího legislativního a regulačního rámce, který však zatím v ČR chybí,“ dodává Pavel Dočekal, Head of Legal and Regulatory Affairs společnosti GasNet, největšího tuzemského distributora zemního plynu. Na pracovní snídani byly prezentovány i konkrétní projekty využití vodíku, např. v dopravě v Moravskoslezském kraji, kde k výrobě budou použity elektrolyzéry využívající elektřinu z biomasové kogenerace a fotovoltaiky, nebo v Mníšku pod Brdy, kde elektřinu do elektrolyzéry zajistí průtočná malá vodní elektrárna a využití se plánuje v rámci místní autobusové dopravy. V ČR je v procesu i komplexní projekt skladování vodíku a jeho přepravy a optimalizace za využití chytrých technologií. Větší projekty se pak týkají využití stávající páteřní plynové soustavy pro přepravu nebo výrobu a prodej vodíku v rámci vlastní sítě čerpacích stanic či v rámci plnění cílů pro podíl obnovitelných paliv v dopravě, a to přimícháváním. V diskusi jasně zaznělo, že aby bylo možné vodík vůbec průmyslově využít, je potřeba upravit legislativu a zároveň nastavit přesnou roli vodíku v energetických strategiích ČR.

Legislativní a investiční jistota jsou nutností, pokud se má v této oblasti Česko posunout kupředu. Svaz vymezil několik základních podmínek, které na semináři představil a vyzval stát k jejich naplnění. SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR NAVRHUJE: 1. Jasně určit potenciál domácích zdrojů vodíku a možnosti jeho dovozu. Podle toho tak stanovit cíle objemu produkce vodíku a k tomu nastavit odpovídající financování a konkrétní opatření ze strany vlády. Je nutné analyzovat, kolik vodíku, v jakých sektorech a kdy by mohlo najít uplatnění a jaký objem vodíku je z bezpečnostního

hlediska vhodné vyrábět v ČR. Je nutné analyzovat, jaký objem vodíku je nezbytné importovat pro zajištění potřeb ČR.

Součástí analýzy by měla být i možnost výroby vodíku v zahraničí v režii ČR a následný import do ČR. Při analýze je nutné zohlednit nově přijaté předpisy z balíčku Fit for 55. Analýza by měla přinést i členění podle typu vodíku: obnovitelný, nízkoemisní, ostatní, ale i podle typu využití (a jeho případné čistoty). Následně je potřeba průběžně vyhodnocovat jeho výnosovou a nákladovou křivku, aby bylo v budoucnu zřejmé, kam až bude efektivní zvyšovat podíl elektrifikace a od jakého stupně dává racionální a ekonomický smysl výroba nebo import a pokrytí vodíkem. 2. Nevylučovat také vodík nízkouhlíkový, alternativně i šedý (z fosilních paliv) pro zajištění energetické bezpečnosti a podmínek ČR. Využití všech „barev“ vodíku bude minimálně ze začátku potřebné, proto je vhodné na to poukazovat a zohlednit jak v rámci jednání v EU, tak v národních opatřeních.

Zároveň je ale potřebné uplatňovat racionální přístup vycházející z vnímání evropského kontextu a reality, tzn. Akceptující již platnou evropskou legislativu (veřejná podpora, DNSH, definice zeleného vodíku, taxonomie). Nepodporovat samoúčelnou výrobu vodíku např. z biomasy, která je pro dekarbonizaci již sama dobře použitelná. 3. Výše uvedené je potřeba jasně definovat ve Státní energetické koncepci, Národním klimaticko-energetickém plánu a aktualizované Vodíkové strategii s konkrétními cíli a závazky státu tak, aby byly vytvořeny podmínky, zajištěna předvídatelnost a motivace investovat do infrastruktury. Je nutné zahrnout vodík v adekvátním množství do budoucího energetického mixu ČR v oblasti rozvoje vodíku jako obnovitelného a nízkouhlíkového paliva, a to v konkrétních množstvích a harmonogramu. 4.

V rámci aktualizace Vodíkové strategie předložit přehled aktuálních a plánovaných podpůrných nástrojů. V rámci nástrojů podpory zajistit financování všech fází i uceleného vodíkového řetězce: výroba vodíku – skladování – distribuce – koncový produkt. Vzhledem k tomu, že v počáteční fázi nebude obnovitelný vodík konkurenceschopný vůči fosilním řešením v žádném odvětví, měla by podpůrná opatření zahrnovat také provozní podporu. Vodíková strategie by měla představit soubor řešení, která by mohla být zavedena v souvislosti na odvětví – daňové úlevy, dotace atd. Také je nutné začít podporovat široké spektrum pilotních projektů, pro vyzkoušení a prověření fungování jednotlivých vodíkových technologií. 5. Upravit legislativní rámec tak, aby umožňoval využití plynárenských aktiv jak pro přepravu čistého vodíku a jeho směsí se zemním plynem, tak např. pro účely akumulace energie v budoucím integrovaném energetickém systému. 6. Pravidelně konzultovat vodíková řešení se zástupci průmyslu.

<https://www.spcr.cz/pro-media/tiskove-zpravy/16077-sp-cr-vodik-muze-byt-klicovym-prvkem-dekarbonizace>